

«شهروند» واکاوی کرد؛ چرا میزان صادرات لوازم خانگی ایران رضایت‌بخش نیست؟

کارنامه صادراتی ضعیف تولیدکنندگان لوازم خانگی

[شهروند] صنعت لوازم خانگی ایران که در بسیاری از محصولات تا سال ۱۳۹۷ تقریباً به‌طور مام‌وتمام در اختیار چند برند سرشناس گِره‌ای و آلمانی بود، در یک جبر تاریخی بزرگ به ناچار وارد مسیری شد که باید نیاز فوری و قطعی بازار داخل را تامین می‌کرد چراکه شرکت‌های خارجی و خصوصاً گِره‌ای‌ها بعد از بازگشت تحریم‌های یکجانبه ایالات متحده آمریکا، به سرعت و حتی زودتر از اروپایی‌ها از ایران رفتند و شرایط به‌نحوی پیش رفت که در یک مقطع کوتاه بازار داخل در برخی کالاها مانند یخچال و لباسشویی با بحران کمبود یا نبود جنس در بازار مواجه شد، اما به هر میزان زمان گذشت صدای گِلِه و شکایت مصرف‌کننده ایرانی از قیمت سرسام‌آور و کیفیت پایین محصولات بلند شد و حالا وضعیت به مرحله‌ای رسیده که اهداف صادراتی تعیین شده برای این صنعت محقق نشده و تولیدکنندگان هم باوجود همه حمایت‌های صورت‌گرفته نتوانسته‌اند در جلب رضایت ارکان مختلف حاکمیتی و مردم موفق باشند.

اینکه از منابع داخلی تامین می‌شود، اما هم به‌خاطر روش عرضه (بورس کالا) و نیز قیمت تمام‌شده بالا در صنایع منبع‌محور داخلی (فولاد و پتروشیمی) نسبت به قیمت‌های جهانی، گران‌تر از مقیاس جهانی به‌کارخانه‌های داخلی می‌رسد و در نهایت روی قیمت تمام‌شده محصول نهایی هم به همین میزان اثرگذاری دارد.

بنابراین، اگر سایر اجزای اقتصاد ایران نتوانند مانند یک زنجیره بهم پیوسته عمل کنند، این انتظار که صنعت لوازم خانگی توسعه‌مطلوبی پیدا کند، بی‌هوده است.

تولیدکنندگان در میان دغدغه‌های مطرح شده این مسئله راه‌م مطرح می‌کنند که اگر عامل «قیمت تمام شده» برای تولید یک محصول رقابت‌پذیر که پیش‌شرط صادرات است، صرف‌نظر کنیم در بخش طراحی و کیفیت محصول هم به‌علت اینکه مقیاس اقتصادی در صنعت لوازم خانگی از سوی سیاستگذاران رعایت نشده و به یک الزام تبدیل نشده، طبیعی است که سرمایه‌ای هم از سوی تولیدکننده برای تقویت بخش طراحی و کیفیت وجود ندارد؛ واحدهای کوچک‌مقیاس به‌خاطر فروش کم و در نتیجه سرمایه اندک، قادر به سرمایه‌گذاری در بخش تحقیق و توسعه دلاری محصول خود بوده‌اند. طراحی و کیفیت به‌رشدی که محصول برابری حضور در بازارهای جهانی قابل‌رقابت‌کنند، دست‌پیدانمی‌کند. البته در پاسخ به این گزاره باید این نکته مهم را لحاظ کرد که حتی تولیدکنندگانی که سهم عمده‌ای از بازار در بسیاری از محصولات دارند در زمینه تحقیق و توسعه بسیار ضعیف عمل کرده‌اند و عملات‌تها به‌فکر سودآوری و فروش دلاری محصول خود بوده‌اند.

مسئله دیگری که از سوی تولیدکننده داخلی مطرح می‌شود این است که اگر عرضه، تقاضا را دو ضلع مثلث صادرات لوازم خانگی فرض کنیم، ضلع سوم و تکمیل‌کننده ساختار، بُعد مسافت و هزینه مبادله است که در این بخش تحریم‌ها، مدیریت هزینه همه عوامل را در دست گرفته است و حاکمیت تحریم بر این بخش هزینه مبادله و نحوه جابه‌جایی پول را تحت‌تأثیر منفی قرار داده است.

بُعد مسافت برای صادرات، دو تهدید هزینه تحریم و ریسک‌های ناشی از تحریم را به این بخش تحمیل کرده است؛ هزینه‌های واردات مواداولیه، لجستیک و جابه‌جایی ارز از پیامدهای هزینه تحریم است، به‌طوری‌که به‌خاطر محدودیت‌های ناشی از تحریم ورود مواداولیه برای تولیدکننده ایرانی هزینه‌های چندبرابری دارد و امکان جابه‌جایی مستقیم بار از مبدا کشورهای خارجی به مقصد ایران وجود ندارد؛ این شکاف بین مبدا و مقصد، زمینه ورود واسطه‌ها به موضوع واردات مواداولیه موردنیاز صنعت لوازم خانگی را ایجاد کرده است.

با حضور واسطه، طبیعی است که هزینه خرید مواداولیه و هزینه جابه‌جایی بار از حد معمول فراتر می‌رود و در نهایت این محصول تولید ایران است که با چندین هزینه‌جانبی و غیرمعمول در ادبیات اقتصادی و تولیدی، قیمت‌گذاری و به بازار عرضه می‌شود.

در برابر این مسئله هم مجدداً تجربه فعالیت

شرکت‌های دیگر ایرانی مطرح می‌شود که با ابتکارات خود چنین هزینه‌هایی را به حداقل رسانده‌اند، اما تولیدکنندگان لوازم خانگی نتوانسته‌اند توفیقی در این زمینه داشته‌باشند.

بُعد مسافت بهانه دیگر تولیدکنندگان

همچنین بنابر اظهار فعالان صنعت لوازم خانگی در ضلع سوم که همان بُعد مسافت است، یک عامل کلیدی دیگر، ریسک‌های ناشی از تحریم است، قدرت

✪ اخبار روز

مه‌ار انتظارات تورمی با سیاست تثبیت اقتصادی

آخرین آمارهای بانک مرکزی نشان می‌دهد رشد حجم پول به‌عنوان شاخص سنجش انتظارات تورمی، در زمستان ۱۴۰۲ به کم‌ترین رقم از خرداد ۹۷ تاکنون رسیده است. به گزارش ایرنا، آمارهای بانک مرکزی از شاخص‌های پولی حاکی از آن است که رشد حجم پول در زمستان سال گذشته به‌کمتر از ۲۵ درصد رسید. شاخص رشد حجم پول، یکی از معیارهای سنجش انتظارات تورمی در جامعه به‌شمار می‌رود. در شرایطی که جامعه انتظار افزایش تورم را داشته باشد، افراد با هجوم به بازار دارایی‌ها و خرید کالا‌های سرمایه‌ای نظیر طلا، ارز و…، تلاش می‌کنند سرمایه‌های خود را از تورم حفظ کنند. این اقدام با تبدیل شبه پول به پول، باعث افزایش سریع حجم پول می‌شود و سهم پول به‌عنوان بخش سیال نقدینگی را افزایش می‌دهد. در همین رابطه مرکز آمار از بازگشت تورم سالانه به کانال ۳ درصد خبر داد و اعلام کرد نرخ تورم سالانه در فروردین امسال به ۳۸.۸ درصد کاهش یافته است. طبق اعلام مرکز آمار، تورم نقطه‌به‌نقطه هم در فروردین امسال به ۳۰.۹ درصد کاهش یافت و در آستانه بازگشت به کانال ۲۰ درصدی است. بانک مرکزی هم به تازگی از کاهش تورم نقطه‌به‌نقطه مصرف‌کننده به‌کمتر از ۳۵ درصد خبر داد.

فعالان صنعت لوازم خانگی اعتقاد دارند در شرایطی که محیط اقتصاد کلان و فضای تولید دچار نواقص زیادی است، صنعت لوازم خانگی نمی‌تواند ظرفیت‌های خود را نشان دهد و لازم است موانع از سر راه تولیدکنندگان برداشته شود البته این موضوع نسبت به بهانه جویی تولیدکنندگان مطرح می‌شود که در سایر صنایع نظیر لبنیات و محصولات خوراکی همین شرایط برقرار است اما توفیقات صنایع دیگر در زمینه افزایش صادرات نسبت به لوازم خانگی قابل مقایسه نیست

آسیب قابل توجهی که تحریم‌ها در نظام پرداخت رسمی بین‌الملل ایران ایجاد کرد، سبب شد تا گشایش ۱۰۰٪ برای فعالان اقتصادی ایرانی دچار مشکل شود و ابتدایی‌ترین رونزه در بخش تجارت بین‌الملل که واردات و صادرات را شامل می‌شود، دچار نقص شود.

انتظارات سیاستگذار صنعتی از تولیدکنندگان چیست؟

در این ارتباط، مدیرکل دفتر صنایع لوازم خانگی و اداری وزارت صنعت اخیراً با اعلام اینکه در سال آینده در حوزه صنعت لوازم خانگی به اهداف خود خواهیم رسید، گفت: «هم‌اکنون نیز حدود ۹۰ درصد به اهداف خود در این صنعت رسیده‌ایم؛ اما در برخی از حوزه‌ها مانند ماشین ظرفشویی، کولرگازی و برخی از لوازم خانگی کوچک تا حدودی از برنامه و اهداف خود عقب هستیم که به‌زودی شاهد این خواهیم بود در این بخش‌ها نیز تولیدپوشش نیاز کشور را بدهد.»

محمد وصالی قمصری، با تأکید بر اینکه ما چاره‌ای جز رشد صادرات نداریم، افزود: «در سال جاری نیز برنامه‌هایی که برای ما هدف‌گذاری شده، رویکرد صادراتی بوده است. در همین زمینه برنامه ارزی خود را به سمت رشد صادرات خواهیم برد.»

وصالی درباره بازارهای صادراتی گفت: «در سال گذشته صنعت لوازم خانگی حدود ۲۵۰ میلیون دلار صادرات داشت و این رقم، بسیار پایین است. برنامه ما برای سال آینده این است که حجم صادرات خود را به ۵۰۰ میلیون دلار برسانیم.»

او درخصوص محصولات صادراتی که برای آن هدف‌گذاری شده، معتقد است: «ما تنها به دنبال صادرات کالا نیستیم، برخی از واحدهای تولیدی برای احداث کارخانه در برخی از کشورها مذاکره کرده‌اند. ابتدا برخی از صنایع گازسوز و صنایع لوازم خانگی کوچک یا حوزه لوازم خانگی برودتی که پتانسیل صادراتی در بازارها را پیدا کرده‌اند، در اولویت هستند.»
بنابه‌گفته وی، برنامه وزارت صمت تا سال ۱۴۰۶ رسیدن به صادرات یک میلیارد دلاری در حوزه لوازم خانگی است، اما ما قصد داریم هر ۳ تا ۶ ماه یک‌بار برنامه خود را بازنگری کنیم. ما در حوزه صنعت لوازم خانگی، پتانسیل بسیار بالایی داریم، حتی به اعتقاد بنده محصولات لوازم خانگی حجیم ما، توان رقابت با سایر محصولات مشابه خارجی را دارند.

به جز گفته‌های وصالی، علی‌آبادی، وزیر صمت، هم در اظهارنظری درباره وضعیت صنعت لوازم خانگی گفته بود: «خوشبختانه ما در لوازم خانگی وضعیت بسیار خوبی داریم و الان وقتش است که بازار را به سمت تعادل منطقی خودش ببریم و به‌صورت طبیعی کنترلش کنیم. الان تولیدکننده‌های خیلی خوبی داریم و مردم نباید فریب تبلیغات غیرفنی را بخورند.»

در مجموع باید این نکته را به‌عنوان مسئله محوری در نظر گرفت که هرچند برخی خودتحریمی‌ها و سیاست‌گذاری‌های نادرست در صنعت لوازم خانگی وجود دارد، اما به‌طور کلی سایر صنایع کشور هم کم‌وبیش با چنین چالش‌هایی مواجه بوده‌اند اما کارنامه موفق و درخشانی را در همین ایام تحریم رقم زده‌اند.

کارشناسان اعتقاد دارند برخی تولیدکنندگان داخلی از الگوی غلطی برای تولید، پیروی می‌کنند و با تصمیمات غلط نتوانسته‌اند در زمینه تولید محصول موفق باشند، بنابراین لازم است با کاهش هزینه‌های غیرضروری، بهره‌گیری از توان نخبگان، ایجاد مسیرهای جدید برای تولید و دور زدن هوشمندانه تحریم، فرصت بی‌نظیر حمایت از این صنعت را ضایع نکنند.

مدیرعامل شرکت توانیر با اشاره به مصرف برق ۳۲ هزار مگاواتی سامانه‌های سرمایه‌شی در دوره گرم سال، آن را معادل مصرف برق یک کشور ۱۲۰ میلیونی عنوان کرد و گفت: «ممنوعیت تبلیغ کولرهای گازی در مناطق عادی و معتدل طی مذاکره با صدوسیما حاصل شده و ۸۰ درصد مناطق کشور را شامل می‌شود.» مصطفی رجبی مشهدی، مدیرعامل شرکت توانیر، در گردهمایی مدیران دفاتر حقوقی شرکت‌های برق منطقه‌ای و توزیع نیرو به نائزای صنعت برق در ۳ بخش مالی، سوخت و تولید و مصرف برق اشاره کرد که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم عملکرد بخش‌های تولید، انتقال و توزیع برق را تحت‌تأثیر قرار داده است. وی رشد شتابان مصرف (۵.۷ درصد در سال گذشته) را از دیگر چالش‌های صنعت برق عنوان کرد که با توجه به رشد یک تا ۲ درصدی مصرف در کشورهای توسعه یافته، نیازمند تدبیر است.

مصرف کولرها در ایران معادل مصرف برق کشور ۱۲۰ میلیون نفری است

مدیرعامل شرکت توانیر با اشاره به مصرف برق ۳۲ هزار مگاواتی سامانه‌های سرمایه‌شی در دوره گرم سال، آن را معادل مصرف برق یک کشور ۱۲۰ میلیونی عنوان کرد و گفت: «ممنوعیت تبلیغ کولرهای گازی در مناطق عادی و معتدل طی مذاکره با صدوسیما حاصل شده و ۸۰ درصد مناطق کشور را شامل می‌شود.» مصطفی رجبی مشهدی، مدیرعامل شرکت توانیر، در گردهمایی مدیران دفاتر حقوقی شرکت‌های برق منطقه‌ای و توزیع نیرو به نائزای صنعت برق در ۳ بخش مالی، سوخت و تولید و مصرف برق اشاره کرد که به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم عملکرد بخش‌های تولید، انتقال و توزیع برق را تحت‌تأثیر قرار داده است. وی رشد شتابان مصرف (۵.۷ درصد در سال گذشته) را از دیگر چالش‌های صنعت برق عنوان کرد که با توجه به رشد یک تا ۲ درصدی مصرف در کشورهای توسعه یافته، نیازمند تدبیر است.

تداوم افزایش ترانزیت خارجی از مسیر ایران

مرکز آمار ایران اعلام کرد: «ترانزیت خارجی از مسیر ایران در نخستین ماه از سال ۱۴۰۳ با تداوم شیب افزایشی در ماه‌های اخیر، به رقم یک‌میلیون و ۶۰۰ هزار تن رسید. طبق اعلام روابط عمومی گمرک ایران، این میزان ترانزیت خارجی از مسیر ایران در فروردین ماه سال جاری نسبت به مدت مشابه سال قبل ۴۷ درصد افزایش نشان می‌دهد.» براساس این گزارش، بیشترین میزان ترانزیت خارجی در مدت پادشده از مبدا گمرکات پرویزخان در استان کرمان‌شاه، شهیدرجایی و باشماق در استان کردستان انجام گرفته است.

ثبت رکورد ۵۵۶ هزار متر حفاری اکتشافی در سال ۱۴۰۲

حفاری‌های اکتشافی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران در سال گذشته با ثبت رکورد جدید به ۵۵۶ هزار متر رسید. طی دوازده ماه سال قبل ایמידرو به همراه شرکت‌های زیرمجموعه و تابعه، افزون بر ۵۵۶ هزار متر حفاری اکتشافی انجام دادند که این رقم، ۸۵ درصد بیش از میزان عملکرد سال ۱۴۰۱ بوده است. برای انجام فعالیت‌های حفاری در سال ۱۴۰۲ افزون بر ۳۳ هزار و ۴۶۶ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری توسط ایמידرو و شرکت‌های زیرمجموعه و تابعه صورت گرفت.

حمایت صندوق ملی مسکن از ساخت‌وساز در بافت‌های فرسوده

هرچند برخی

خودتحریمی‌ها و

سیاست‌گذاری‌های

نادرست در صنعت لوازم

خانگی وجود دارد، اما

به‌طور کلی سایر صنایع

کشور هم کم‌وبیش با

چنین چالش‌هایی مواجه

بوده‌اند اما کارنامه موفق و

درخشانی را در همین ایام

تحریم رقم زده‌اند

رئیس هیأت عامل صندوق ملی مسکن گفت: «این صندوق حمایت از ساخت‌وساز در بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری را در دستور کار خود دارد.»
محمدرضا مهدیار اسماعیلی در دیدار با معاون وزیر و رئیس هیأت مدیره شرکت بازآفرینی شهری ایران با بیان اینکه هدف این صندوق حمایت همه‌جانبه از تولید و رونق بازار مسکن کشور است، افزود: «با تعریف سازوکار مناسب و شناسایی بهترین شیوه‌های حمایتی، پشتیبانی از ساخت مسکن در بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری در برنامه این صندوق قرار دارد.»

رونق صادرات خرما در سال گذشته

سختگوی کمیسیون روابط بین‌الملل و توسعه تجارت خانه صنعت، معدن و تجارت ایران از صادرات خرماي ایرانی به ۸۲ کشور در سال ۱۴۰۲ خبر داد و گفت: «در سال گذشته ۳۸۹ هزار و ۴۹۵ تن خرما به ارزش ۳۴۵ میلیون و ۳۸۷ هزار و ۱۲۲ دلار از ایران صادر شده است.»
سیدروح‌الله لطیفی درخصوص مقاصد صادراتی خرما، اظهار داشت: «در سال ۱۴۰۲ نزدیک به ۳۸۹ هزار و ۴۹۵ تن انواع خرما به ارزش ۳۴۵ میلیون و ۳۸۷ هزار و ۱۲۲ دلار از کشورمان صادر شده که نسبت به سال قبل ۴ درصد روزن و ۶.۷ درصد در ارزش با افزایش همراه بوده است.»

مبارزه با فرار مالیاتی به دلان پتروشیمی رسید

سرپرست مرکز بازرسی، مبارزه با فرار مالیاتی و پولشویی سازمان امور مالیاتی کشور از شناسایی فرار مالیاتی ۸۶۰ میلیارد تومانی از یک دلال پتروشیمی در استان فارس خبر داد. شاهین مستوفی افزود: شخص مذکور مطابق اطلاعات موجود در سامانه‌های مالیاتی، صرفاً مبلغ ۱۰۰ میلیارد تومان فروش در اظهارنامه مالیاتی سال ۱۴۰۱ از نموده است که در همین راستا اقدامات قانونی مبنی بر تنظیم گزارش مالیاتی و مطالبه مالیات و جرائم متعلقه در منابع مالیات بر درآمد و مالیات بر ارزش افزوده از مودی در موعد مقرر قانونی، در حال انجام است.

تورم ترکیه به ۷۰ درصد افزایش یافت

گزارش جدید مؤسسه آمار ترکیه، نشان می‌دهد نرخ تورم ترکیه در ماه آوریل ۲۰۲۴ به ۶۹.۸ درصد افزایش یافته که بالاترین رقم در ۱۷ ماه اخیر است. طبق این گزارش، تورم ماهانه ترکیه در آوریل ۲۰۲۴ به ۳.۲ درصد رسید. این گزارش همچنین نشان می‌دهد که طی ۱۲ ماه گذشته، تورم در هیچ‌یک از گروه‌های کالا و خدمات در کشور ترکیه، کمتر از ۵۰ درصد نبوده است.